

Project Gegoten Lood #2
Woensdag 23 november 2011

Lezing door filosoof Henk Oosterling
De kunst van het openbaren.

Henk Oosterling (Erasmus Universiteit Rotterdam) is filosoof. Zijn recent verschenen boek *Woorden als daden. Rotterdam Vakmanschap/Skillcity (RVS) 2007-2009* kan gelezen worden als een synthese van de onderzoeksgebieden waarop Oosterling de voorbij decennia actief is geweest: het onderwijs, de differentiefilosofie, de kunstanalyse (o.a. het theater), de lokale effecten van globalisering en digitalisering, de urbane multiculturele samenleving en de ecologie. Het voortdurend heen en weer bewegen tussen deze verschillende terreinen heeft Oosterling filosofisch geconceptualiseerd als 'inter-esse': belangstelling als een vorm van 'tussen-zijn'. Het begrip van de 'openbaarheid' en de 'openbare ruimte' speelt daarin een centrale rol.

<http://www.gegotenlood.nl/>

Erwin Jans

Henk Oosterling

Stef van Bellingen

Ingrid Rollema

Lieven de Cauter

Foto's Karin van der Heijden

http://www.ingridrollema.nl/ingrid/GL2_11_23.htm

Henk Oosterling (Erasmus Universiteit/Rotterdam Vakmanstad)

www.henkoosterling.nl

www.vakmanstad.nl

De kunst

van het openbaren

1) **op**: naar boven, de verbinding met

2) **open**: niet-gesloten, ont-sloten [gemene, publieke, *common*]

OPENBAREN?

3) **baar**: bloot [barrevoets]

4) **baren**:

a. ontsluiten, blootstellen [exposeren], ont-dekken, tonen [gebaar, geste], ter wereld brengen, maar ook: schreeuwen

b. (vol)dragen

OPENBAREN?

OPENBAREN

HET ALGEMEEN BEKENDE, HET TOEGANKELIJKE
DRAGEN, ONTSLUITEN EN TER WERELD BRENGEN

De openbaarheid

De openbaarheid

van de kunst

Onderzoek Centrum voor Filosofie & Kunst (EUR):

InterAkta 1998-2004

<http://www2.eur.nl/fw/cfk>

Grootstedelijke reflecties

POLITIEK

- kunst *in* de openbare ruimte
- kunst *van* de openbare ruimte
- kunst *als* openbare ruimte
- openbare ruimte als kunst

FILOSOFIE

KUNST

Wat draagt onze schepping?

- 1. de theo-relatieve nostalgie in de moderne kunst
 - de geniale kunstenaar als Gesamtkunstwerk: creatio ex nihilo?
 - technologie & format: tactiele visualiteit
 - het informe als inferno, atmosfeer als infosfeer

- 2. het onzichtbare format van moderne kunstpraktijken
 - het mislukte gesamtkunstwerk als intermedialiteit
 - de radicale middel-matigheid van de kunst
 - Inter-esse: tussenin, ondertussen, intussen

- 3. eco-relatieve reflexiviteit in de beeldcultuur
 - Globe als infosfeer: netwerk aller netwerken
 - Politieken: van homo sapiens naar homo informans
 - Dasein als design: ecosofische bestaanskunst

2. Kunst

HET GESAMTKUNSTWERK VOOR(BIJ) DE KRITISCHE REFLECTIE

Velasquez: Las Meninas

Artisan

Artiste

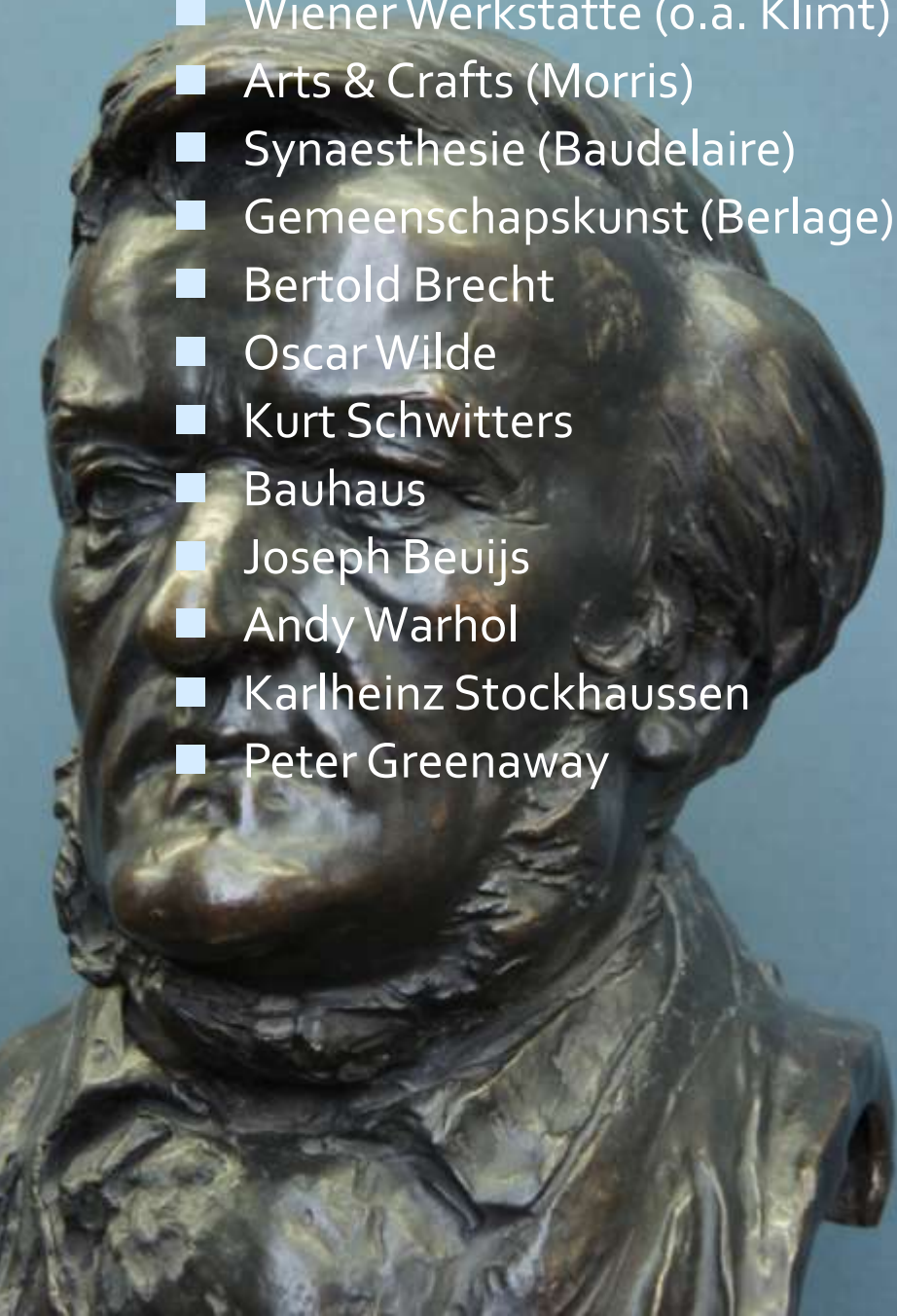

subject?

Soeverein

- Opera (Wagner)
- Wiener Werkstätte (o.a. Klimt)
- Arts & Crafts (Morris)
- Synaesthesie (Baudelaire)
- Gemeinschaftskunst (Berlage)
- Bertold Brecht
- Oscar Wilde
- Kurt Schwitters
- Bauhaus
- Joseph Beuys
- Andy Warhol
- Karlheinz Stockhausen
- Peter Greenaway

Barok: Bernini

Multimedia & reflectieve verbeelding

Joseph Kosuth: Chair

Technologie en filmische verbeelding

Walter Benjamin (1936)

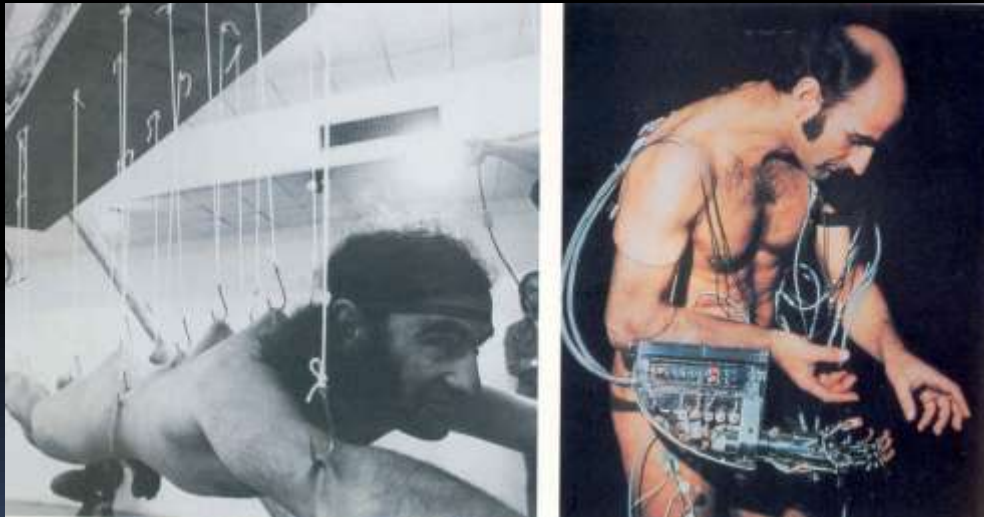
- 1) cinematografisch bewustzijn
 - Verlies aura in technologie
 - Tactiele ervaring cinema
- Totaalervaring & Gesamtkunstwerk
 - (-) fascisme = esthetisering van de politiek
 - (+) communisme = politisering van de kunst

Technologie en televisionele verbeelding

Marshall McLuhan (1964)

- Televisioneel bewustzijn: “The medium is the message”
- Medium is een verlengstuk van het lichaam

Technologie en digitale verbeelding:

na de datadandy nu de digi-prosument

- Digitaal zwerven – Internet/GPS/TomTom/Iphone
- Burger journalistiek

|| Globaal-documentaire verbeelding

- Kunstpraktijk als kritisch research
- Tonen en ontsluiten van het onzichtbare?
- Being there?
- Digitale subversie: *ondertussen in*
(Cairo/Damascus/Tripoli)

Het informe als inferno van de globalisering

- ***Informatisering***

- Formeren: format
- Informeren: van feiten naar data
- Informe als functie van de informatisering: informance als transimmanence [Bataille/Derrida/Nancy])

2 Filosofie

materialiteit van kunstpraktijken

- 2. het onzichtbare format van moderne kunstpraktijken
 - het mislukte gesamt-kunstwerk als intermedialiteit
 - de radicale middel-matigheid van de kunst
 - Inter-esse: tussenin, ondertussen, intussen

Mislukken van Gesamtkunstwerk: openbaren van intermedialiteit

- Interdisciplinariteit
- Multimedialiteit
- Interactiviteit
- Conceptualiteit

Radicale middel-matig-heid van de moderne kunst

- The medium is the message (McLuhan)
 - Medium = milieu
 - Form = Content = expression
-

RADICALE MIDDELMATIGHEID

Inter-esse

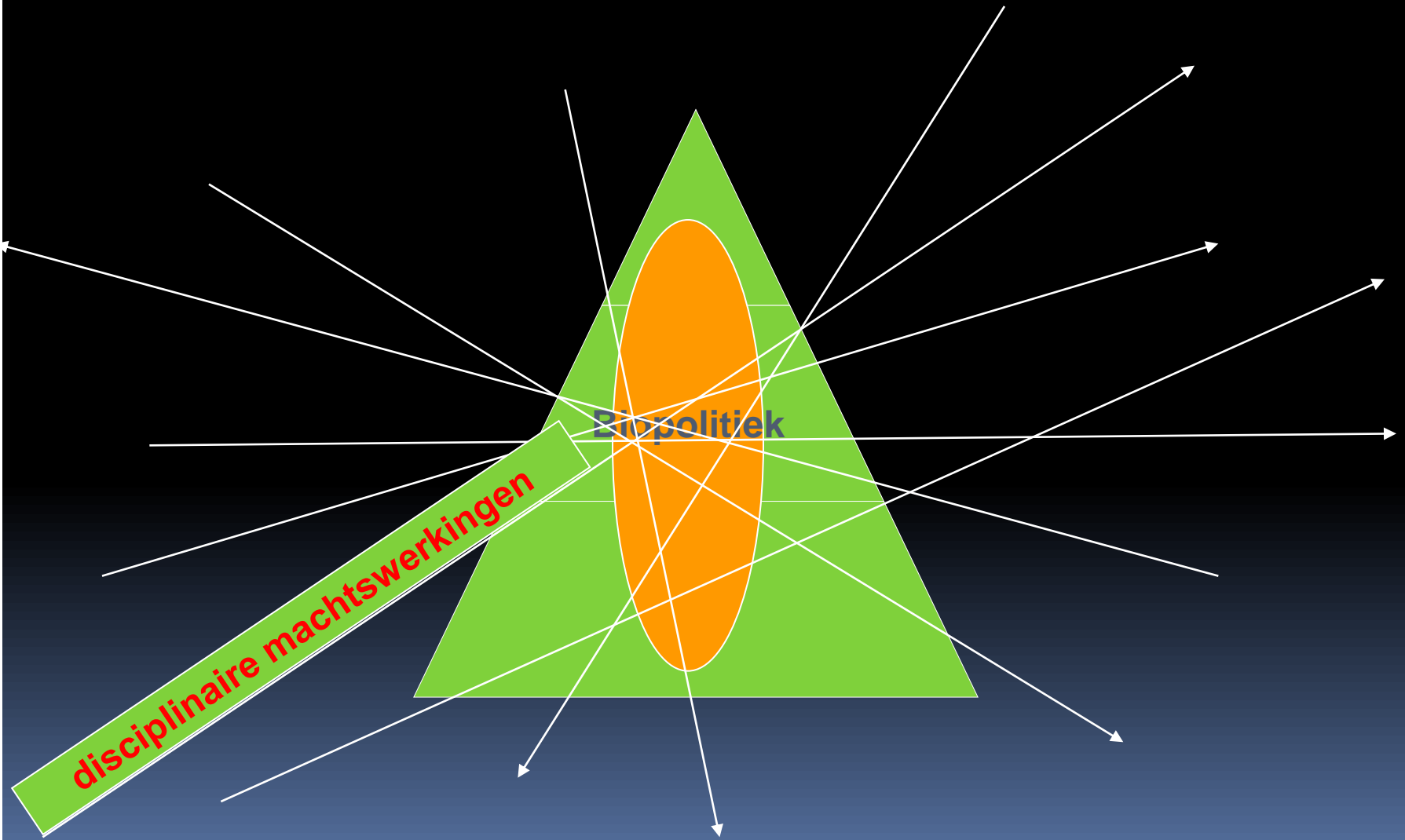

**Bataille Arendt Foucault Derrida Kristeva
Lyotard Irigaray Nancy Deleuze Sloterdijk**

MICHEL FOUCAULT: BIOPOLITIEK

BURGERMAATSCHAPPIJ OPTIMALISEREN VAN PRODUCTIEVE KRACHTEN

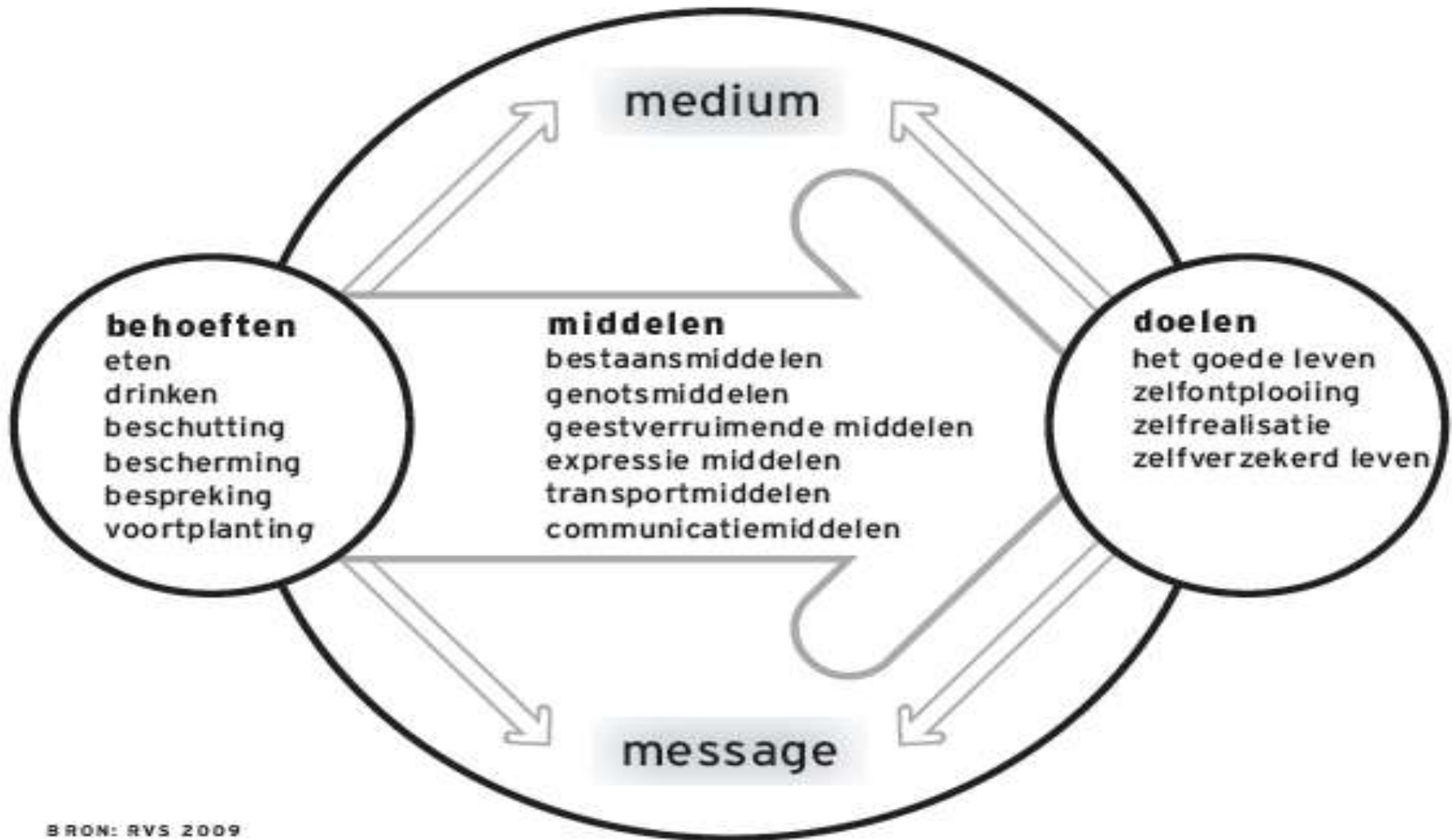
Differentiefilosofie: primaat van relaties

Territorium als het midden

- “Het territorium is allereerst de kritische distantie tussen twee wezens van de zelfde soort” (Deleuze/Guattari)

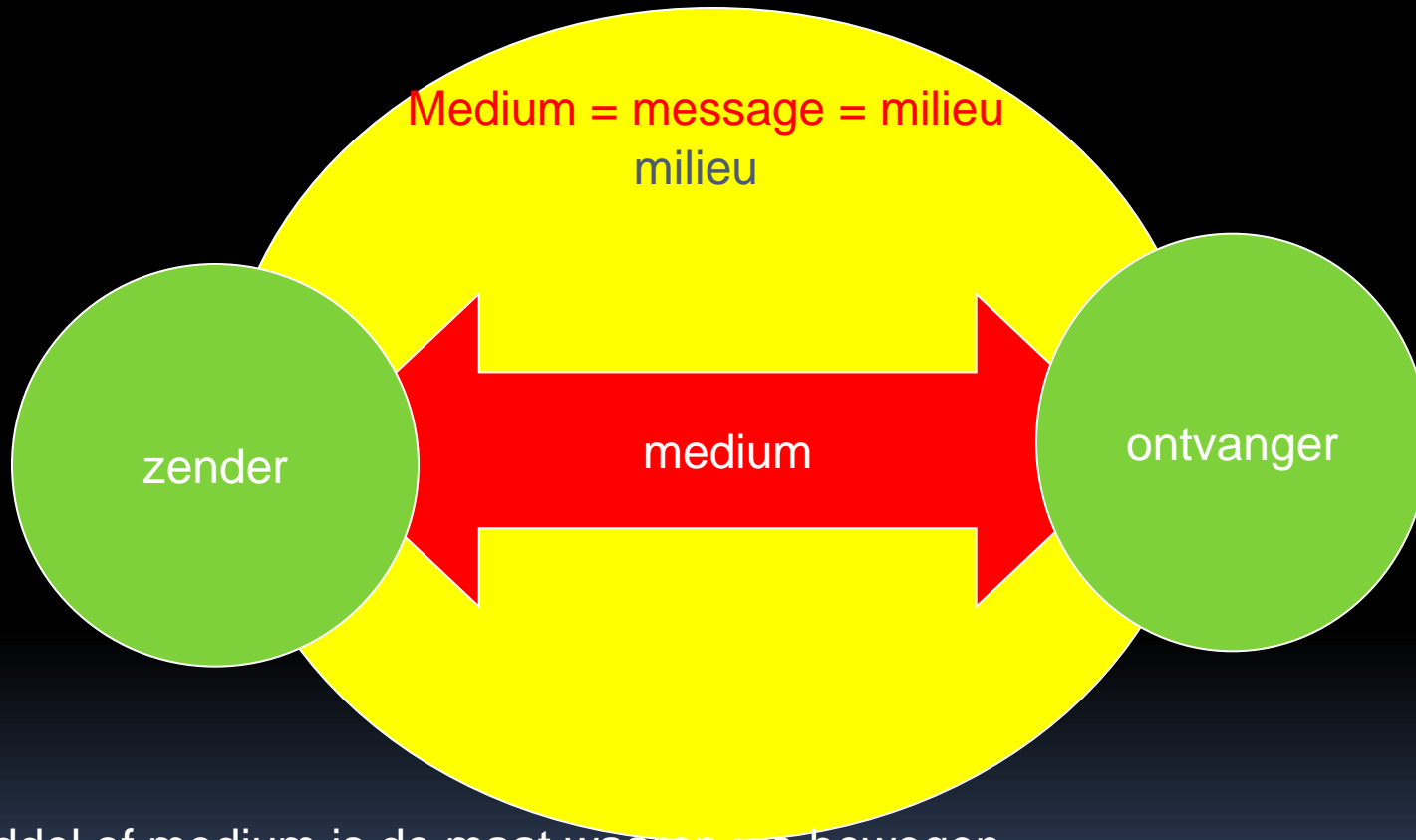
The human condition?

TUSSEN als relationaliteit

- “de relatie is er eerder dan wat aan elkaar wordt gerelateerd”
- We zijn voor alles een dividu en pas in afgeleide zin een individu
- IN (niet) DI (twee) VIDU (zien)
- IN (geen) DIVIDEND (winstuitkering)

Radicale middel-matig-heid

Middel of medium is de maat waarop we bewegen

Middel of medium is de maat waaraan we ons gedrag afmeten

Middel of medium geeft de maat aan

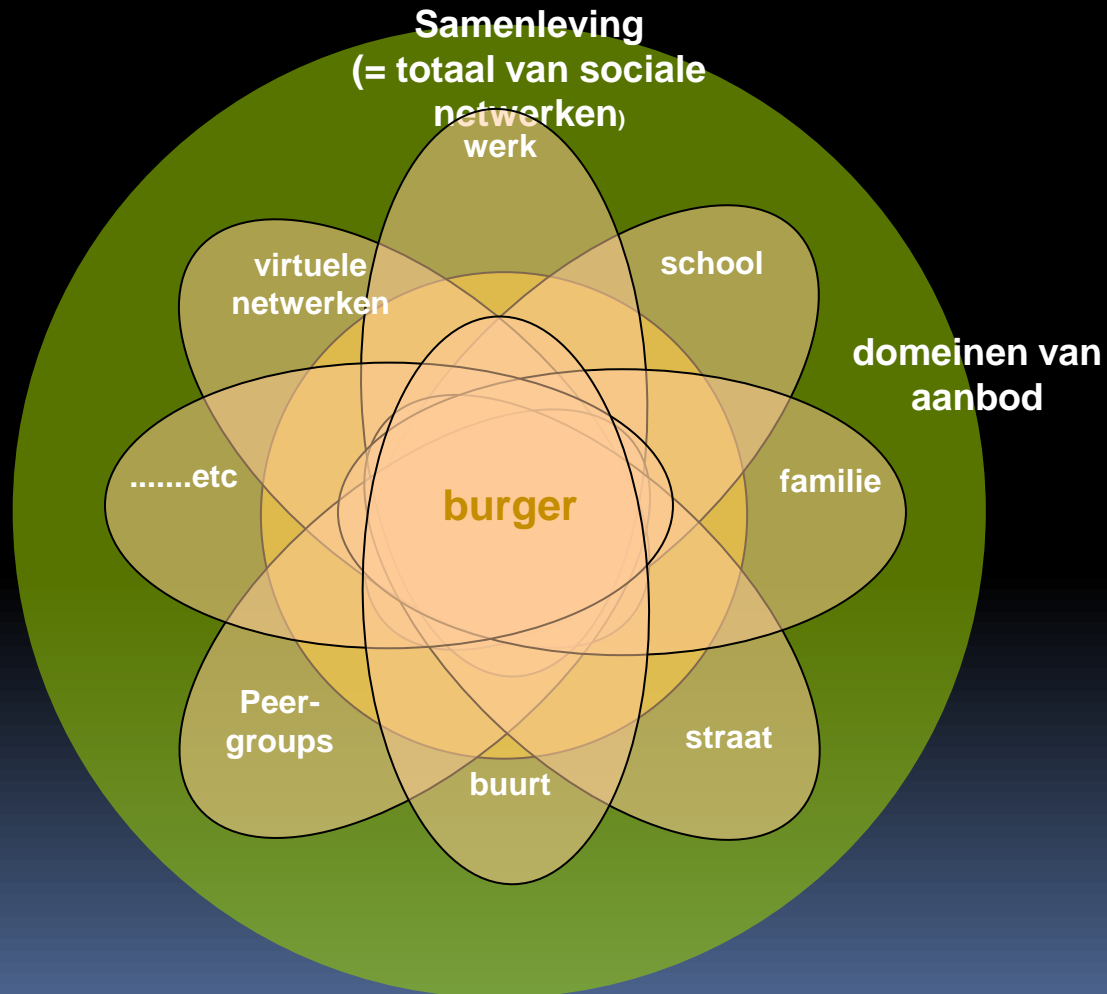
Inter-esse

- Zijn (esse) van het tussen (inter)
 - Geschaald
 - Tussen
 - Relaties
 - Netwerken
 - Sfeer
 - Globe

inter

De burger in de netwerksamenleving

Interesse en interactie

- Multidisciplinair → *Interdisciplinair*
- Multimedia → *Intermedialiteit*
- Multicultureel → *Interculturaliteit*
- Interioriteit → *Interactiviteit*

Kunstpraktijk

&

Publieke ruimte

INTERMEDIALITEIT

- mediumspecifieke reflectiviteit
- intermediale sensibiliteit

■ INTERCULTURALITEIT

- Van *multicultureel* relativisme naar *interculturele* relationaliteit

■ INTER-ESSE

- Levensstijl
- bestansethetica
- Dasein is design

3. Politiek

Is **politieke interesse** meer dan radicaal middelmatige
belangstelling?

Polis, politie, politiek

- 3. eco-relatieve reflexiviteit in de beeldcultuur
 - Globe als infosfeer: netwerk aller netwerken
 - Politieken: van homo sapiens naar homo informans
 - Dasein als design: ecosofische bestaanskunst

POLITIEKEN: POLIS

■ Politiek:

- Wereldpolitiek
- Nationale politiek
- Europese politiek
- Realpolitiek
- Milieupolitiek
- Energiepolitiek
- Geopolitiek
- Ecopolitiek

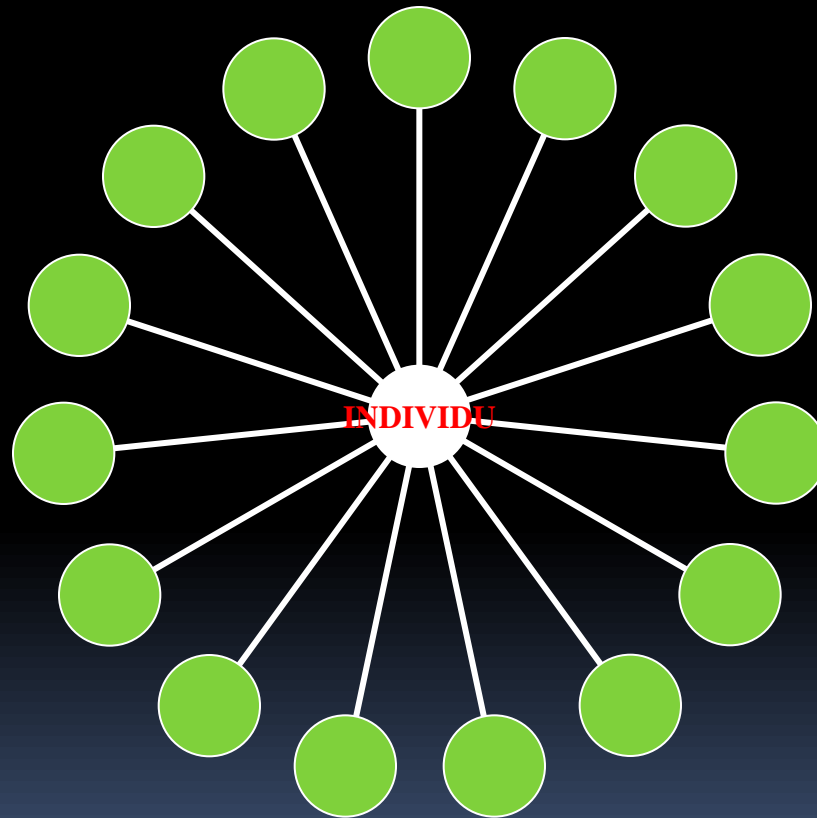

SURVEILLANCE & INFORMANCE MEDIA

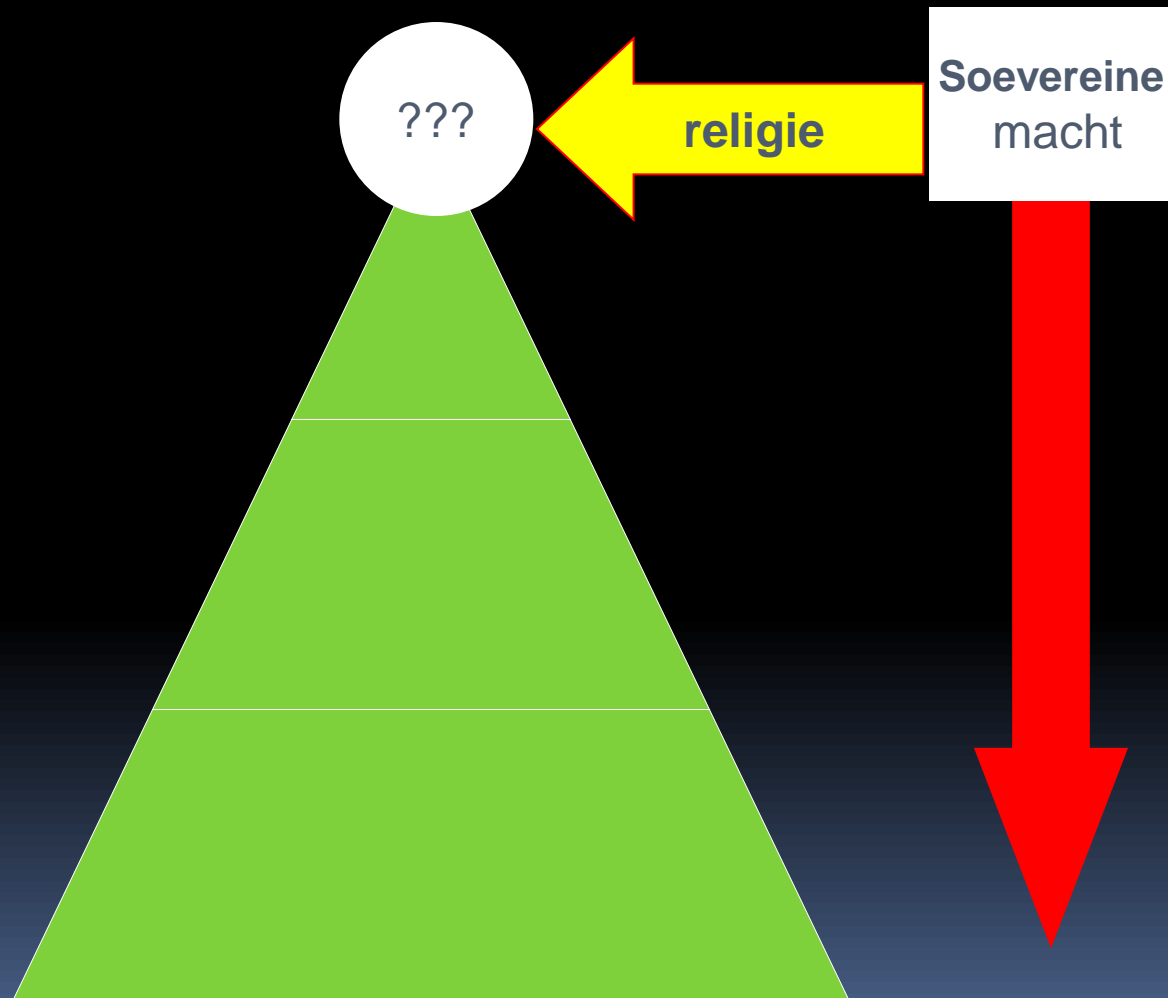
- ICT
 - Cybernetische segmentatie (Sassen)
 - Digitaliaat & globalisatie (Lesage)
 - Automobilititeit
 - Global surveillance
 - Echelon
 - Galileo
-

MICROPOLITIEK

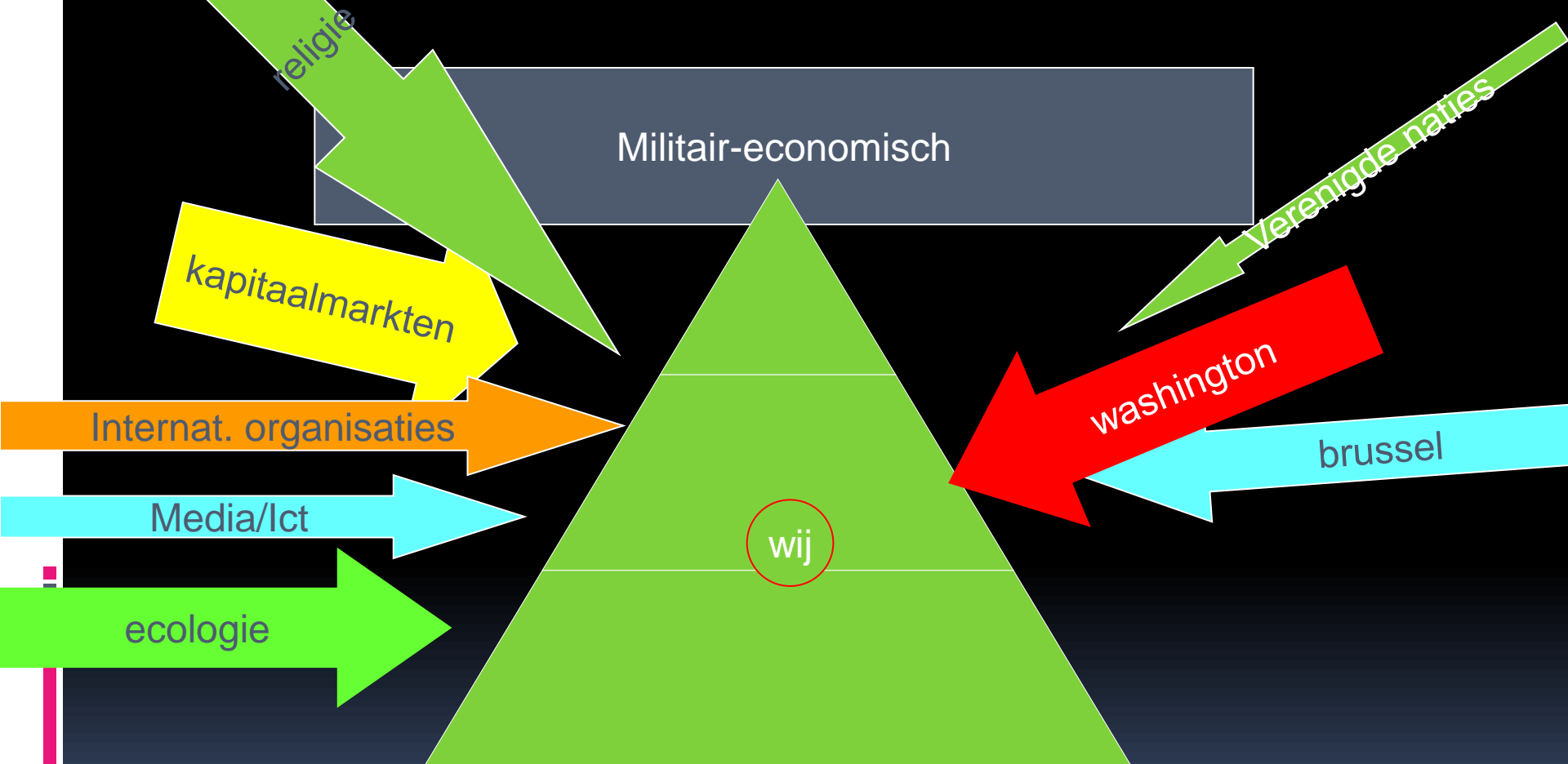
In-di-vidu als inter-face

Einde nationale politiek als Gesamtkunstwerk

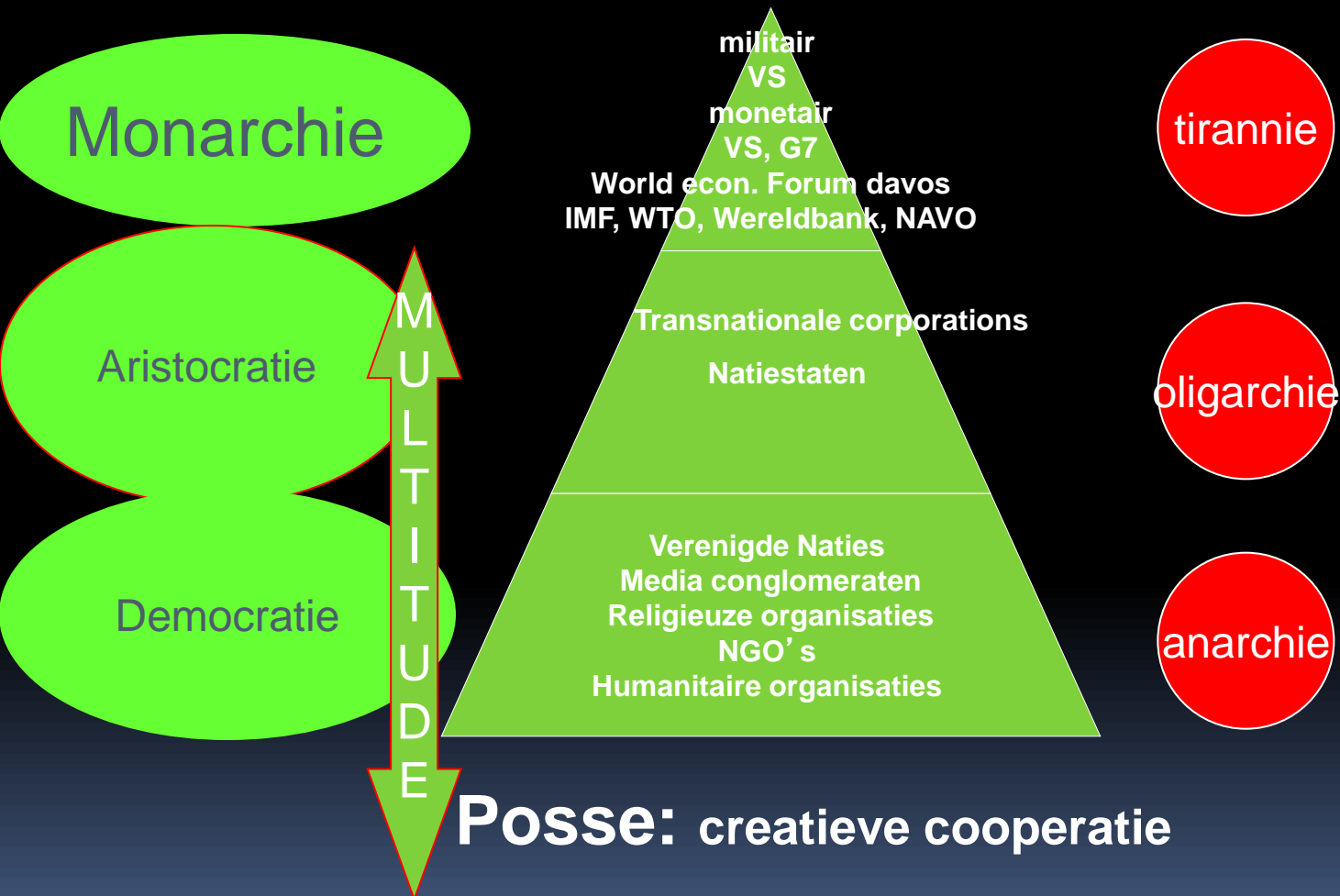

Van internationale politiek naar globale politiek

TONI NEGRI & MICHAEL HARDT

EMPIRE - MULTITUDE

PETER SLOTERDIJK

Globalisering en sferologie

- **Metafysische globalisering**

- mapping the globe

- **Territoriale globalisering:**

- Nautische explicaties 1492

- **Huidige globalisering:**

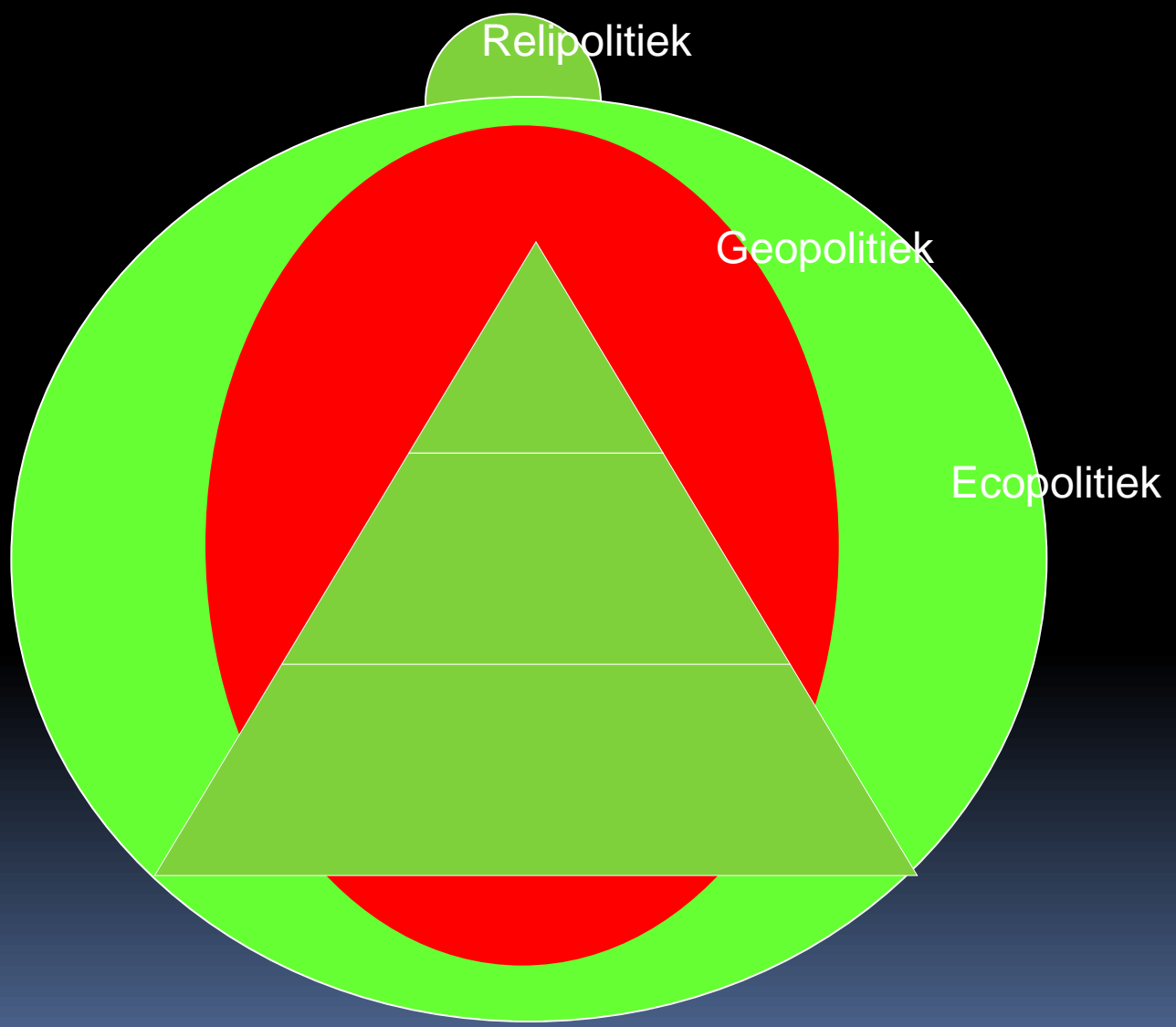
- 70er jaren 20^e eeuw
- ICT
- Vrije wereldmarkt

GLOBES

SCHUIM

BLAZEN/BELLEN

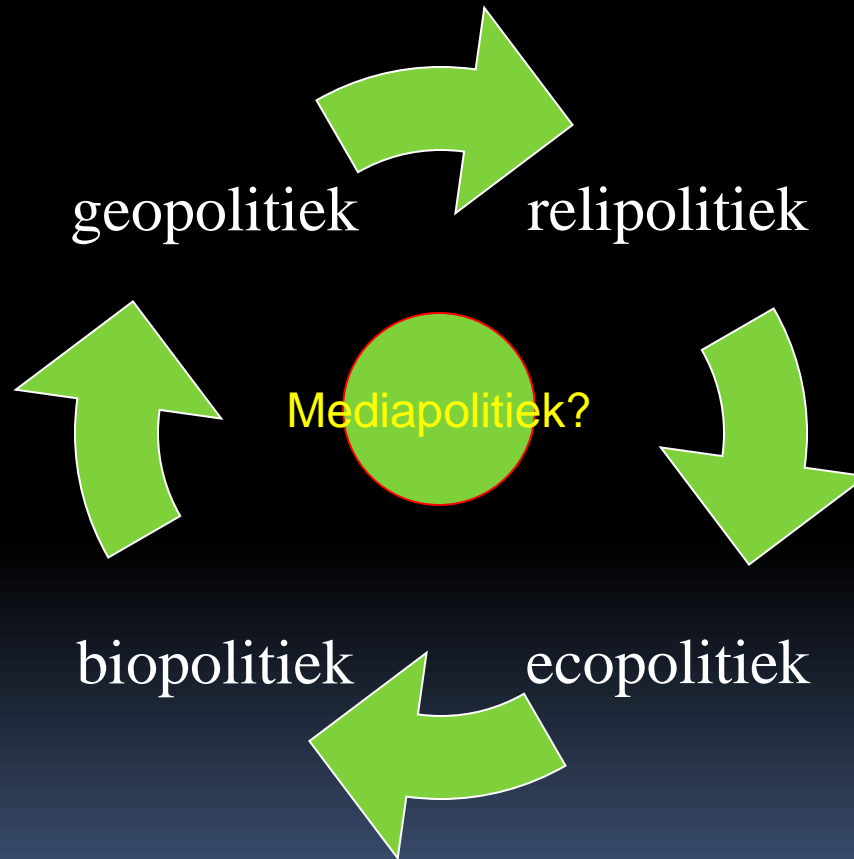

PETER SLOTERDIJK

Politiëken

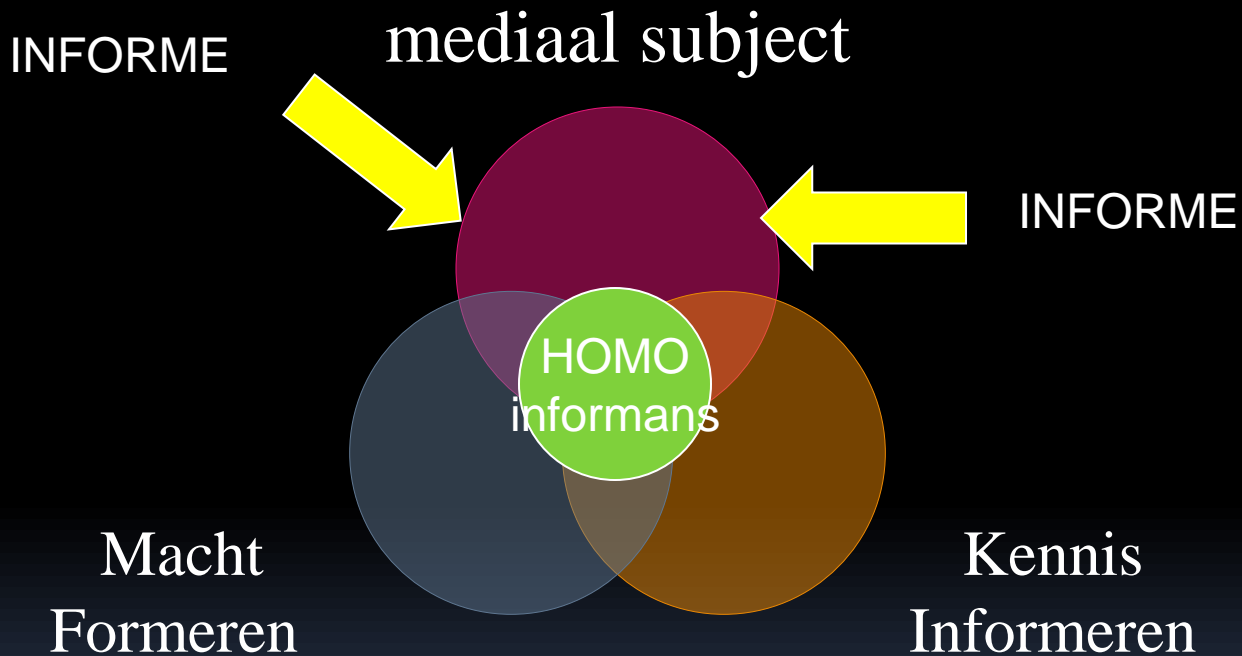
- **PALEOPOLITIEK:** vertellingen tribes
 - Bij elkaar horen, gehoorzaamheid
 - Sonosfeer, psycho akoestiek
- **RIJKSPOLITIEK:** zoon politikoon
 - Van stadstaat tot natiestaat
 - Schriftelijke cultuur: lectuur = selectie
- **POSTPOLITIEK:**
 - Instorting sociale uterusconstructies;
 - Post-utopisch: INFORMATIE
- **HYPERPOLITIEK:** rijksloosheid
 - Multinationaal, postimperiaal

Van democratie naar medi@cratie

INFORMATISERING

homo sapiens → homo informans

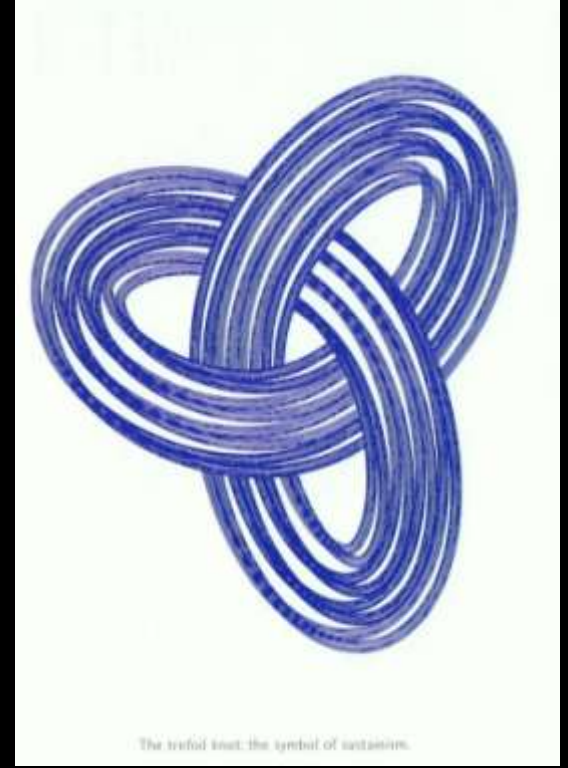
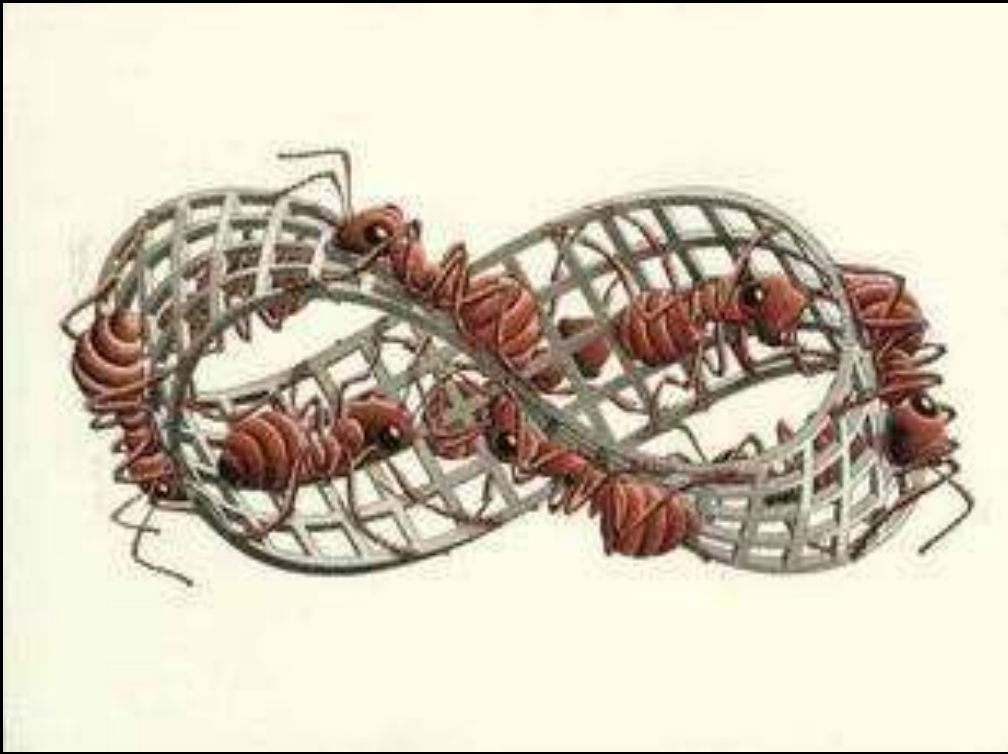
inter

- Tussen
- Relatie
- Netwerk

DASEIN
DESIGN®

The logo features the word "DASEIN" in a bold, sans-serif font where each letter is a different color: D (blue), A (yellow), S (orange), E (pink), and I (green). Below it, the word "DESIGN" is written in a bold, black, sans-serif font. A registered trademark symbol (®) is located to the right of the "I" in "DESIGN".

Design nature!
The footprint!

